

**Kopio Sota-arkiston kokoelmasta T - 19935 / 5
(EK/ Valpon kuulustelupöytäkirjoja vuosilta 1935 - 1938)**

KD N:o 8/571 37. 22.1.1937.

Kert. Santeri ja Pekka Rettijeff.

Kollektivisointi Karjalassa alkoi v. 1928 ja on nyt loppuun suoritettu täydelleen. Jokainen kyläryhmä on yhdistetty kolhoosiin muutamaa yksityistapausta lukuun ottamatta. Aluksi kun kollektivisointia alettiin suorittaa, käytettiin suorastaan pakkoa, ilmoitettiin, että se on puolueen ja hallituksen määräys ja kaikki ne ainekset, jotka eivät siihen liity, tulevat likvidoiduksi luokkavihollisina ja siirretään sisä- Venäjälle. Toisena pakotuskeinona käytettiin nälkää. Elintarpeet olivat silloin kaikki korteilla ja jauhoja annettiin henkeä kohti kuukaudessa ainoastaan 6 kg, mutta niille, jotka yhtyivät kolhoosiin, annettiin 8 kg henkeä ja kuukautta kohti. Vuonna 1929 julkaistiin asetus, missä kiellettiin pakkoa käyttämästä, annettiinpa viranomaisille jonkunlaisia muistutuksiakin pakon käyttämisestä, mutta samalla otettiin käytäntöön yksityistalonpojan verottaminen. Verot nostettiin niin korkeiksi, että yksityinen talonpoika ei voinut niitä maksaa muuten kuin myymällä aina vähän väliä yksityistä omaisuuttaan verorahojen saamiseksi ja kun omaisuus loppui, oli turvaututtava kolhoosin turviin. Tollojoella oli vuonna 1931 vasta 7 talollista yhtynyt kolhoosin jäseneksi, mutta kysymyksessä olevana vuotena ilmoitettiin julkisesti kyläläisille, että nyt on tarjolla kaksi eri tietä, joko yhtyä kolhoosiin tai matka Siperiaan. Samalla annettiin yksityistalollisille metsätyöurakat ja ne asetettiin niin suuriksi, että niitä oli mahdoton täyttää, jolloin laiskuudesta haastettiin oikeuteen, mikä poikkeuksetta tuomitsi moniksi vuosiksi vankeuteen. Aivankuin vahvistaakseen sanojaan veivät viranomaiset jo muutamia perheitä teille tietymättömille talojen ja tavaroiden jäädessä omistajaa vaille. Mitä kolhoosi tarvitsi omiin tarpeisiinsa, kuten ompelukoneita, kaappeja, pöytiä ja muuta sellaista, niin ne otettiin ja loput tavarat myytiin huutokaupalla enemmän tarjoavalle ja rahat pantiin kolhoosin kassaan. Tällaisista seikoista pelästyneinä yhtyivät viimeisetkin kylän asukkaat kolhoosiin ja niinpä nyt voidaan sanoa, kuten alussa mainittiin, että kollektivisoiminen on loppuun suoritettu. Vuokkiniemellä on kuitenkin vielä yksityinenkin talonpoika, nimittäin Jyrki Remsujeff, joka tähänsaakka on vielä onnistunut välttämään karkoituksen. Tähän on ehkä syynä se, että hän on erikoisissa väleissä kunnan viranomaisten kanssa ja työskentelee itse etupäässä metsätoissa.

Tollojoella, jossa aikaisempina vuosina oli yli neljäkymmentä taloa, on nyt ainoastaan yksi talous, vaikka toistaiseksi lehmät säilytetään kolmessa eri paikassa, nim. Kristina Rettijeffin, Aleksi Kormilan ja Simana Rettijeffin taloissa. Kaikkiaan on kolhoosilla lehmiä noin 35-40 sekä hiehoja ja vasoja suunnilleen saman verran. Kolhoosin väki saa kuitenkin asuskella omissa taloissaan, joten mitään yhteis majoitusta niille ei toistaiseksi vielä ole määrätty. Mitä maanviljelykseen tulee, niin on se aivan retuperällä. Mitään tekolantaa ei tehdä, ja se vähä karjanlantaa, mitä navetoista saadaan siirretään lähimmille pelloille, ulommaisten peltojen jäädessä ilman lannoitusta. Tästä onkin seurauksena, että maa ei anna juuri mitään tulosta. Koko tämän vuoden sato tästä kylän suuresta peltoaukeamasta jäi kuluvana vuotena alle 12.000 kiloa ohria ja kuroja yhteensä. Tästä summasta piti jättää 4.000 kiloa kauraa ja saman verran ohraa ensi vuoden siemeneksi, joten työmiehille jäi jaettavaksi ohraa vajaa 2.000 kiloa, joka tekee henkeä ja täyttä työpäivää kohti noin 300 gr. ohraa. Jokaiselle annetaan oma urakkansa, jota tavallisesti ei voi 10 tunnin työllä täyttää, joten siihen on käytettävä vielä seuraavan päivän osuutta lisäksi. Palkka lasketaan kuitenkin 10-tuntisen työpäivän mukaan ja jos ei työntekijä siis saa urakkaansa yhtenä päivänä täytetyksi, ei hän tule siltä päivältä saamaan täyttä päiväpalkkaansa. Sellaisilta kolhooseilta, joilla ei ole traktoreita, ei tarvitse valtiolle maksaa veroa viljassa, vaan rahassa. Mitä päiväpalkkaan tulee, niin nousi se viime vuodelta keskimäärin 83 kopeekkaan päivää kohti. Kun ottaa huomioon, että 50 gr. tupakkaa maksaa jo 45 kopeekkaa, niin voi saada jonkinlaisen käsityksen miehen tuloista. Toimeentulo näillä palkoilla olisi luonnollisesti aivan mahdotonta, mutta jokainen kolhoosin asukas on oikeutettu pitämään luonaan yhden lehmän, minkä antimet saa itse pitää. Aikaisempina vuosina oli kolhoosin puolesta vielä annettu jokaiselle

lehmänomistajalle pieni pala niittyä, ja vapaa-aikoinaan ja öillä saa itse huolehtia nurmen teosta. Nyt kuluneena vuotena otettiin kuitenkin kaikki niittypalaset kolhoosin huostaan ja yhteisvoimin tehtiin niiltä kaikki heinä, joista sitten työpäivien perusteella jaettiin kullekin oma pieni osansa. Heinää tuli laskujen mukaan jaettavaksi ainoastaan 3 kg luonnonheinää ja 1,7 kg nurmiheinää työpäivää kohti. Kun ottaa huomioon, että monellakaan kolhoosin jäsenellä ei ole kolhoosin eteen tehtyjä päiviä kuin 100, niin tämän laskun perusteella hän tulisi saamaan alle 500 kg heinää koko vuoden tarvetta varten. Luonnollista on, ettei tällaisella heinä määrällä vie lehmää läpi talven, vaan tulee tässä tapauksessa teurastettavaksi lehmä. Kukaan ei tee kolhoosissa joka päivä töitä, vaan silloin kun on tarvis. Vapaa-aikoina saa tehdä, mitä haluttaa. Naiset poimivat syksyisin marjoja, käyvät kalalla, miehet metsästelevät jne. Metsästyksen määrätään kolhoosin puolesta syksyisin miehiä, sillä kolhoosilla on määrätty summa, miten paljon sen on saatava kunakin vuonna metsäeläinten nahkoja. Kaikki sivulta hankitun, myös metsätöissä saadun, työpalkan saa työmies itselleen, paitsi että siitä vähennetään n.s. kulttuurivero ja tulovero. Näillä sivultapäin hankituilla tuloilla on sitten hankittava vaatetta, lisäruokaa ja tupakkaa.

(Työt kolhoosissa tekevät etupäässä alaikäiset ja vanhukset, sillä paras työvoima tarvitaan metsätöihin. Jos talossa on esim. mies ja nainen, joutuu nainen tekemään kolhoosin työt yksinään ja mies saa olla metsätöissä, sillä metsätöitä pidetään tärkeämpänä kuin kolhoosin eteen tehtyä työtä.)

Suurimmassa kylässä on kauppoja, joita nimitetään seljpoiksi, pienemmissä ei niitäkään. Esim. Vuokkiniemen kauppa muonittaa Ponkalahtea, Pirttilahtea, Tollojokea ja Keynäsjärveä, joissa ei ole itsenäistä kauppaa. Kaupasta voi rahallaan ostaa teollisuus- ja ruokatavaroita, kuten sokeria, saippuaa, lihaa, kalaa, ryynejä ja vaatetavaraa. Tavaroita on kuitenkin hyvin pienessä määrin ja kun tavaraa tulee kauppoihin, on siitä kova kiista, kuka ensimmäiseksi kerkiää ostamaan.

Verorahat kolhoosi ottaa karjantuotteista, kun se myy voin ja lihan. Kesälaitumet ovat supistetut pienelle alalle, niin että eläimet nälissään syövät maan mustalle mullalle ja lehmien tuottama hyöty on sen mukainen. Esimerkkinä voidaan mainita, että 30 lehmän kesäaikainen lypsy jää alle 60 litra vuorokaudessa. Eläimet ovat keväällä niin huonossa kunnossa, että niitä on nosteltava miesvoimalla pystyyn. Kolhoosin päämiehelle lasketaan joka päivästä 12 tuntia, joten hän tulee saamaan palkkana pari tuntia enemmän kuin tavallinen työmies.

Vuokkiniemen kolhoosissa oli tapahtunut niin hullusti, että kun vilja traktorilla puitiin, oli se niin märkää puinnin jälkeen, että oli pantava riiheen kuivumaan. Sinne pantiin kuitenkin niin paljon kerrallaan, että vilja mätäni ja näinollen jäivät kolhoosilaiset talveksi ilman viljaa. Saa nähdä, miten sitten talven yli pärjäävät. Perunoita tuli myöskin vähän, kun siemenet syötiin viime talven aikana. Vuokkiniemen kolhoosi oli jo ennestään valtiolle velkaa yli tuhannen ruplaa ja kun viime kesänä pidettiin inventario kolhoosin omaisuudesta, olisi velan maksuun jo silloin mennyt kaikki kartanot, karjat ja muu omaisuus, ainoastaan yksi traktori olisi jäänyt jällelle. Lisävelkaa on pakko ottaa tämän vuoden tilille, sillä ei ole ensi kesää varten siemeniä, millä saisi pellot kylvettyä.

Kaikki varttuneempi työläisaines komennetaan savottatöihin. Siellä ovat miehet ja naiset. Naisten työkä lasketaan 16-45 vuoteen, miesten 16-58 vuoteen. Jos ei mitään erikoista sairautta satu, on pakko olla metsätöissä.

Metsätyön organisatio on seuraava: Koko Karjalan puuhakkuu on annettu Karellesin hommaksi, jonka pääkonttori sijaitsee Petroskoissa. Karelles ottaa yhteyden piirin toimeenpanevan keskuskomitean kanssa, jolle antaa määräyksen summasta, miten paljon kustakin piiristä on vuoden aikan hakattava ja ajettava. Piirin toimeenpaneva komitea vuorostaan jakaa piirin hakkuut ja ajotehtävän kolhooseille. Kolhoosi puolestaan määrää ja lajittelee jäsentensä tehtävää täyttämään. Kolhoosissa lasketaan tarkkaan, kuinka monta päivää on hakkuu-aikaa ja kuinka monta vesimetriä jää päivää kohti hakattavaksi. Tämän perusteella sitten lasketaan kunkin yksilön työmäärä päivää kohti. Jos yksilö ei voi päivässä suorittaa määrättyä urakkaansa, on hänen lepopäiviä käyttäen täytettävä vajauksensa ja jos ei sittenkään vielä voi täyttää vajausta ja talven hakkuu jää alle määrätyn määrän, on vajausta kesän aikana täytettävä. Heti uittojen päätyttyä on henkilön lähdettävä metsään täyttämään vajaustaan, sillä kaikki määrätty puumäärä on sen vuoden aikana saatava liikkeelle. Tavallinen päivänormi on

hakkaajille 8 vesimetriä, ajajille 12 vesimetriä. Vesimetri tarkoittaa: jos puu on 6 metriä pitkä ja 20 cm latvalta paksu, niin menee tällaisia puita vesimetriin 2 kpl., siis päivän hakkuu urakka 24 tällaista puuta. Kun ottaa huomioon, että joukossa on naisia ja alaikäisiä lapsiakin, on urakassa päivän mittaan täyttämistä. Jos tällaisen urakan täyttää vahvoista puista, niin saa 42 kopeekkaa vesimetriltä mutta jos puut ovat pienempiä, saa 42-80 kopeekkaa vesimetriltä ansiokseen. Joka kymmenes päivä suoritetaan työn tarkastus, jolloin mitataan, onko urakka tullut täysin tehdyksi. Jos huomataan vajausta, kokoontuu toverioikeus kämpälle ja täällä etsitään syitä, mitkä ovat olleet vaikuttamassa siihen, että urakkaa ei ole täytetty. Ensimmäiseksi otetaan kuulusteltavaksi prikatööri s.o. työnsäkin etumies ja senjälkeen vasta tavalliset työläiset. Vaikka vikaa ei löydettäisikään, tuomitsee toverioikeus jonkun pienen sakon, joka vähennetään työpalkasta tai pannaan pakkotöihin. Jos tämän toverioikeuden edessä vastustaa oikeuden jäseniä tai huomauttaa, ettei jaksa enempää tehdä - tai jonkun muun syyn takia pitää rokulia jonkun päivän, ilmoitetaan asia kansanoikeudelle. Kansanoikeuden muodostaa piirin prokuraattori sihteereineen ja lautakunnaksi kutsutaan punktilla olevat piirin puolueoimihenkilöt tai puolueorganisaattorit. Koko punktin väki kutsutaan toimitusta katsomaan, ja syytetty tuodaan kahden pistimen välissä oikeuden eteen. Kaikki, jotka haluavat, saavat käyttää puheenvuoroja ja syyttää syytettyä entisistä ja nykyisistä rikoksista koko "kansan" edessä. Kuulustelun jälkeen annetaan tuomio, joka tavallisesti on 2-3 vuotta vankeutta. Tuomion annettuaan pitää tuomari juhllallisen puheen läsnäoleville, jossa painostetaan sitä, että tuomittu on ollut luokkavihollinen ja vanhan kulakin jätettä ja on aikonut nyt tuoda työpaikalle huonoa esimerkkiä, joten hänen on ollut pakko tuomita syytetty vankeuteen. Samalla hän pyytää läsnäolevilta vakuutuksia siitä, että syytetty ei ole ollut pakoitettu laiskottelemaan ja että tuomio heidän mielestään on oikeutettu.

Eräs esimerkki kansantuomiosta. V. 1933 Kenttjärven punktilla oli töissä Vuokinsalmesta kotoisin oleva 17 vuotias Matti Vatanen. Hänelle annettiin urakaksi mytös 8 vesimetrin teko päivässä ja palkaksi annettiin silloin vain 1/2 kg urakkaa kohti leipää. Poika kun oli heikonlainen, ei saanut urakkaansa suoritetuksi, minkä johdosta jäi myös seuraavana päivänä leipäannostaan vaille. Nälkäisenä jäi urakka seuraavana päivänä vielä pienemmäksi ja niin kutsuttiin poika kansanoikeuden eteen. Siellä poika koetti puolustautua sillä, että hän oli nälissään, mutta siitä huolimatta poika tuomittiin 6, 8 vuodeksi vankeuteen, "tahallisesta sabotaasista". Tuomiota luettaessa oli sanottu, että poika ansaitsisi oikeastaan kuolemantuomion, mutta tällä kerralla otetaan huomioon hänen nuoruutensa ja orpoutensa ja armahdetaan, niin ettei saa tällä kerralla kuin 8,5 vuotta. - Kun pakkotöihin tuomitaan, viedään tuomittu Uhtualle, missä on erikoinen kombinaatti pakkotyöläisiä varten. Kombinaatti ei ole tavallinen vankila, vaan kuuluu sen alaisuuteen Uhtualla sähkölaitos, saha, metallityöpaja ja puuseppäverstas. Pakkotyöhön tuomittu saa näissä laitoksissa tehdä työtä, mutta saa ainoastaan puolet tavallisesta palkasta, millä sitten saa ostaa itselleen ruokaa ja muuta tarveaineita. Taon puolesta ei anneta mitään. Kombinaatti sijaitsee Uhtualla Lamminpohjasta ylöspäin n.s. Niskakoskessa. - Koneellistutettuja metsätyömaita Keski-Karjalassa ei ole kuin Kiiskisissä ja Kannussuolla Luusalmen ja Uhtuan välillä. Näillä työmailla käytettiin traktoreita tukkien vetoon. Nämä edellämäinitut ovat myöskin ainoat työmaat, missä käytetään parivaljakkohevosia tukkien vetoon. - Ruokatarpeista savottapaikoilla huolehtii työläisten varusteluosasto (ORSSI, todennäk. OZS=otdjel zobatshego snabzhenija) tai SELLIBOLTA (seljpo'lta). - Valistustoiminnasta savottakämpillä huolehtivat piirien määräämät puolueorganisaattorit. Nämä pitävät vähintään kerran viikossa joka kämpällä puheilaisuuden. Tekniikan piirin luennoita pitävät n.s. "kympit" myöskin kerran viikossa. Jokaisen savotan keskuspaikan yhteyteen on perustettu punanurkka, jolla on oma määrätty hoitajansa. Hoitaja pitää huolen punanurkassa olevasta radiosta ja on vastuussa siitä, että sillä ei kuunnella muita asemia kuin ainoastaan Neuvostoliiton omia lähetyksiä. Erikoisesti on määrätty, että Suomen asemia ei saa. millään ehdolla kuunnella. Vanhemmalla työväestöllä ei ole pakkoa käydä punanurkan kokouksissa ja iltamissa, mutta jos ei siellä silloin tällöin käy, katsotaan hänet vastustajaksi ja kohdellaan sen mukaan. Nuorisolla on sensijaan pakko käydä siellä ja suorittaa ohjelmaa iltamissa. - Joka kymmenes päivä kokoontuu kaikkien kämppien väki yhteen keskustelemaan työn tuloksista ja näissä annetaan sitten toisille kiitoksia, toisille haukkumisia. - Savottapaikoilla toimii myöskin OSO johon on pakko kaikkien luotettavien

henkilöiden kuulua. OSO pitää harjoituksia jokaisena vapaapäivänä ja näissä harjoituksissa opetetaan taktillisia tehtäviä. Luennoilla käytetään kivääriä ja kaasunaamaria opetusvälineinä ja opetetaan niitä käyttämään. OSOn tarkoituksena sanotaan olevan opettaa kansalle sotilastaitoa, koska se ei ole tilaisuudessa muuten saamaan oppia. Sotilastaito on välttämätön jokaiselle voidakseen puolustaa itseään ja maataan lahtarien hyökkäyksiä vastaan. Tällaista hyökkäystä odotellaan etupäässä lahtari-Suomesta käsin. OSOn luennoissa on puhuttu, miten tärkeä on juuri Karjalasta, joka on lahtari-Suomen rajalla, saada likvidoiduksi kaikki epäluotettava aines pois, sillä sodan syttyessä olisi tällaisista henkilöistä suuri vaara. Likvidoiminen onkin jo melkein lopussa, mutta joukossa on vielä muutamia sellaisia henkilöitä, joihin ei voida luottaa. Nämä henkilöt asetetaan sodan syttyessä luotettujen tovereiden keskelle, mistä ne eivät voi karata eikä tehdä mitään vahinkoa Neuvostoliitolle. Tätä likvidointia varten on perustettu miliisiprikaati, joka on koottu paikallisista luotettavista kommunisteista. Tämän prikaatin miehet pitävät silmällä naapuriensa toimia ja jos niissä jotakin hämärää huomaavat, ilmoittavat heti tietonsa GPU:lle. Miliisiprikaatin jäsenten tunnusmerkkinä, paitsi tavallista jäsenkirjaa, on vielä rinnassa kannettava sinivärinen merkki, johon on kuvattu mies kiväärin kanssa. Tällaisia miliisejä on kussakin kyläkunnassa 4-5 miestä. Näiden lisäksi on kylissä vielä salaisia GPU:n agentteja, joilla on samanlaiset tehtävät kuin edellisilläkin ja nähin kuuluu suuri osa naisia.

OSOlla on Uhtualla piirineuvostonsa. OSOn piirineuvoston johtaja Uhtualla on suomalainen, mutta ei tiedä tämän nimeä. OSOon kuuluu suurin osa väestöstä, mutta ei tiedä jäsenmäärän suuruutta. Jäsenillä ei ole kiväärejä eikä muitakaan aseita hallussaan. Vain harjoituksissa saavat käsitellä aseita ja tutustua niihin. Ampumarjoituksissa jäsenet saavat ampua pienoiskiväärillä ja vain luennoilla saavat käsitellä n.s. harjoituskivääriä, jolla ei voi ollenkaan ampua. OSOn jäsenet saavat sotavarusteensa ja aseensa GPU:n varastoista ja järjestöllä ei ainakaan Uhtuan piirissä ole omaa varastoa. Jäsenille pidetään harjoituksia noin kerran viikossa, mutta niihin ei osallistuta enää samalla innolla kuin aikaisempia vuosina. Sotapalveluksesta vapautuneet pitävät harjoituksia, ja vain harvoin on niissä upseereja mukana. Vuokkiniemen osolaiset pitävät harjoituksensa Valistustalolla, samoin Uhtuallakin. OSOn jäsenille ei ole jaettu kaasunaamareita, mutta 17 ruplan hinnasta niitä saa ostaa. Harva jäsen on ostanut itselleen naamarin. Sodan varalta annetuista määräyksistä ei tiedä muuta, kuin että jäsenet heti liikekannallepanon tapahduttua menevät määrättyihin paikkoihin, joissa jaetaan aseet ja varustukset. OSOn yhteydessä toimii myöskin OSOn nuoriso-osasto, jonka toiminnasta ei tiedä mitään mainittavampaa.

Uskonto on nuoremalta polvelta kokonaan kielletty, varsinkin NKP:n ja LKNL:n jäseniltä, rangaistuksen uhalla. Vanhemmalla polvella tosin vielä saa olla Jumalan kuva nurkassa, mutta heitäkin pilkataan ja häväistään niin paljon, että nämäkin koettavat salassa harjoittaa hartauttaan. Miltei koko nuoriso - muutamaa poikkeusta lukuunottamatta - kuuluu jumalattomien liittoon. Liiton erikoisena tarkoituksena on saada koko Karjalasta katoamaan Jumala-käsite ja tässä tarkoituksessa pitää liitto iltaisin kokouksiaan ja sen puhujat esiintyvät yleisissä kansankokouksissa. Lepopäivä pidetään vielä toistaiseksi sunnuntaina, mutta entiset uskonnolliset pyhät, kuten joulu, pääsiäinen ym., vietetään työn merkeissä. Vuokkiniemen kirkko, joka aikaisemmin oli sotilasruokalana, hajoitettiin viime talvena kokonaan ja sahattiin haloiksi. Uhtuan kirkosta tehtiin klubitalo a rukoushuoneesta vankila.

Avioliittolaki on hyvin löyhä. Jos mies ja nainen sopeutuvat keskenään, menevät he yhteen asumaan ja alkavat avioliiton. Rekisteröinti, vaikka ei silläkään nykyään ole kiirettä, toimitetaan kyläneuvoston puheenjohtajan luona ja voi rekisteröimistilaisuudessa jo edeltäkäsinkin ilmoittaa, kuinka moneksi vuodeksi aikovat mennä avioliittoon. Moni pariskunta ennättää jo ennen rekisteröimistä erotakin ja sellainen avioliitto on silloin ilman muuta purettu. Jos mies rakastuu toisen vaimoon, niin ei tarvita muuta kuin rakastunut pari menee taas kyläneuvoston puheenjohtajan luo ja vaimo ilmoittaa, että hän ei enää halua entistä miestänsä, vaan ottaa nyt tämän uuden miehen itselleen, niin asia on sillä selvä. Entisen miehen vastalauseille ei panna mitään arvoa.

Yhteen aikaan varsinkin suomalaisten keskuudessa oli muotina vaihtaa vaimoa useita kertoja vuodessa. Nyt se on kuitenkin jo vähän tasaantunut. Jos tällaisesta avioliitosta syntyy lapsia, niin on sen, joka eroa haluaa, otettava lapsi elätettäväkseen, mutta jos molemmat tahtovat eroa, viedään lapset

lastenkotiin ja kumpikin saa puolestaan maksaa lapsen elatuksesta. Muutama vuosi taaksepäin oli tapana, että lapset pieninä otettiin vanhemmiltaan pois, että äiti voisi käydä vapaasti töissä. Viime vuosina ei ole kuitenkaan varojen puutteessa voitu tällaisia lastenseimiä ylläpitää, vaan saavat lapset nyt olla vanhempiensa huostassa. Ainoastaan kolhoosissa kiireimpinä työaikoina järjestetään jonkinlainen lastenhuoltaja, jotta vanhemmat saisivat vapaasti olla päivän ajan työssä. Yöksi lapset kuitenkin viedään vanhempien huostaan. Aportti on uudessa laissa kielletty, paitsi sellaisilta heikoilta äideiltä, jotka kärsivät kovasti synnytyksestä. Aporttilain aikana käytettiin sitä ahkerasti. Varsinkin suomalaiset toimitsijat olivat innostuneita sen käyttämiseen. Laitos sijaitsi Uhtualla sairaalan yhteydessä. Aportti oli maksuton. Monta naista kuitenkin menetti henkensä tässä toimituksessa, sillä aportin tekijät olivat tottumattomia toimiinsa.

Koulunkäynti Karjalassa alkaa 8 vuotiaana. Alempana kouluasteena on 7-vuotinen koulu, jota nimitetään ensi asteen kouluksi. Tämä on kaikille pakollinen. Kouluja on kaikissa suuremmissa kylissä ja opettajina niissä toimivat inkeriläiset, suomalaiset ja karjalaiset opettajakoulun käyneet opettajat. Kaikille lapsille annettiin koulun puolesta yksi ateria päivässä keittoruokaa, lopusta saavat huolehtia lasten vanhemmat. Uhtualla sijaitsee tästä ylempiasteinen koulu, jota kutsutaan metsäteknikumiksi. Siellä valmistetaan metsäalan miehiä sekä myöskin opettajia alkeiskouluihin. Petroskoin koulusta ei tiedetä tarkemmin kertoa. Koulujen lisäksi alkeiskoulun opettaja on velvollinen opettamaan vanhemmalle väestölle, joka ei enää kouluun pääse, luku- ja kirjoitustaitoa sekä laskentaa. Tämä opetus tapahtuu iltaisin pari kolme kertaa viikossa.

Kutsunta Karjalassa toimitetaan joka vuosi tavallisesti syyskuun aikana ja kutsuntaikäinen on 22 vuotta täyttänyt. Aikaisemmin oli tapana, että ennen kutsuntaa miehet komennettiin n.s. esikutsuntaan Uhtualle. Tämä esikutsunta tarkoitti noin 1 kuukauden harjoitusta ennen varsinaista kutsuntaa ja tällä ajalla katsottiin, kutka miehistä olivat sotapalvelukseen kelpaavia. Tämä esikutsuntajärjestelmä lopetettiin kuitenkin vuosi taaksepäin ja nyt komennetaan kaikki kutsuntaikään tulevat nuorukaiset koko piiristä n.s. kutsuntapunktille, missä työn lomassa, iltaisin ja lepopäivinä annetaan alkuopetusta. Viime talvena (1936) oli kutsuntapunktina Tsirkka-Kemi ja kuluvana talvena Kiiskisen punkti. Sotaopetuksen opettajaksi punkteille määrätään vakinaisen väen suorittaneita miehiä. Karjalasta otetaan nykyään kovin vähän miehiä vakinaiseen väkeen. Uhtuan piiristä esim. viime talvena ei otettu kuin 5 miestä. Sotapalvelukseen otetut miehet joutuvat Mongolian rajalle ja keski-Venäjälle suorittamaan asevelvollisuuttaan ummikkovenäläisiin joukko-osastoihin. Vuoteen 1935 saakka saivat karjalaiset suorittaa sotapalveluksensa Petroskoilla ja Aunuksessa sijaitsevassa Karjalan Jääkäripataljoonassa, mutta mainittuna vuonna koko pataljoona hajoitettiin epäilytynä yhteydestä suomalaisten kanssa. Samalla kerralla ammuttiin monta Jääkäripataljoonan upseeria. Muutamat harvat suomalaiset upseerit, jotka saivat jäädä armeijan palvelukseen, siirrettiin Kiinan rajoille ja aina yksi paikkaansa. Jääkäripataljoonan tilalle tuotiin Petroskoille ja Aunukseseen ummikkovenäläiset joukko-osastot. Venäläinen päällystö kohtelee Karjalaista miestä hyvin huonosti ja senpövuoksi onkin karjalainen mies hyvin suutuksissaan koko sotalaitokselle. Moni vakinaisesta palveluksesta palaava karjalainen kertoilee tovereilleen, miten he kaiken aikaa koettavat tehdä kaikenlaista pahaa sotalaitosta vastaan, kertoipa Tollojoelta kotoisin oleva Jyrki Timonpoika Rettijeff sytyttäneensä tahallaan Aunuksessa vahtipalveluksessa ollessaan koko tavaravaraston tuleen, joka varasto paloi perustuksiaan myöten. - Venäläinen vakinaisen väen sotilas on myöskin nurjamielinen johtoa vastaan ja koettaa kaikissa mahdollisissa tilanteissa jarruttaa vastaan. - Mieliala Karjalan kansan keskuudessa on yleensä venäläisiä vastaan. Kovalla diktatuurilla ja järjestelmällisellä agitataatiolla pidetään kansa kurissa. Joka päivä on tarjolla pakkotyö tai karkoitus, omaa vapaata aikaa ei ole milloinkaan, vaan joka päivä kuuluu huuto "tee urakkasi tai lähde vankilaan." Tämä kaikki on katkeroitannut kansan mielen äärimmilleen. Katkeroitumista lisää vielä se, että Karjalan kansa on tullut huomaamaan venäläistyttämispolitiikan tarkoituksen ja siitä koituvan vaaran. Vuonna 1935 syksyllä alettiin Karjalaan siirtää sieltä karkoitettujen tilalle venäläisiä puna-armeijalaisia perheineen muka uudisasukkaiksi. Uhtualle on siirretty venäläistä asutusta niin paljon, että voidaan sanoa puolet Uhtuan asukkaista olevan venäläisiä. Vuokkiniemelle on myöskin siirretty noin 30-40 perhekuntaa,

joista kyllä suurin osa on inkeriläisiä. Osa siirretyistä pakolaisista, varsinkin venäläiset, on jo palannut takaisin kotipuoleensa, koska eivät tule toimeen Karjalassa huonon työtaitonsa vuoksi. - Joka kouluun, myöskin alkeiskouluihin, on tullut oma venäjänkielen opettajansa, joka opettaa lapsille venäjänkieltä lapsille määrättyt tunnit viikosa. Kaikilta piirin virkamiehiltä vaaditaan nykyään jo venäjänkielen taitoa.

Liikkumisvapaus Karjalassa' on hyvin rajoitettua. Jokaisella kansalaisella tarvitsee olla oma passinsa. Tämän lisäksi tarvitaan vielä erkoiset passit liikuttaessa omasta kylästä ulommas. Esim, jos vuokkiniemellinen lähtee Uhtualla käymään, on hänen sita ennen käytävä kyläneuvostossa merkityttämässä, että on luvannut lähteä Uhtualle. Uhtualle saavuttuaan on mentävä taas siellä kyläneuvostoon leimauttamaan passinsa eli lupalippunsa - samoin taas sieltä lähdettyä ja Vuokkiniemelle tultua. Jos Vuokkiniemeltä haluavat lähteä rajalle päin, on käytävä GPU:ssa pyytämässä erikoislupaa. Luvassa, joka annetaan valokuvan kanssa, mainitaan nimenomaan, että 10 km lähemmäksi rajaa ei saa mennä. Omallakin kylällä liikkuesssa tarvitsee passin aina olla taskussa, sillä tarkastus voi sattua millä hetkellä tahansa. Passintarkastuksesta huolehtivat GPU:n miehet. Kesäisin matkustettaessa moottoriveneellä ei saa lähteä laiturista ennenkuin GPU:n mies on tarkastanut jokaisen passin, samoin taas laituriin tullessa, vene ei saa tulla laituriin ennenkuin GPU:n mies on käynyt passit tarkastamassa.

Karkoitukset, jotka ovat jo jatkuneet monta vuotta, on jättänyt paljon taloja autioiksi. Kertoja muistaa yksinomaan Vuokkiniemellä seuraavien talojen olevan asukkaita vailla: Riiko Rensum, Titovan, Vanhalan Paavilan, Vanhalan Platinein, Kirilä Pananoffiin (talo tehtiin haloiksi), Iivana Remsun, Jaakko Remsun, Torofei Vasaraisen, Iivana Lipkinin, Irosen Hovatan, Irosen Matin ja Iljaffin Remsun talot. Tollojoelta on karkoitettu seuraavat perheet: Kristana Rettijeff koko perheineen, Jyrki Rettijeff saanut 5 vuoden tuomion ja kuollut vankilaan, vaimo karkoitettu jäljestä, Anni Rettijeff (mies Iivana sekä poika ja tyttö Suomessa), Iivana Rettijeff kuollut vankilaan, perhe karkoitettu viime talvena. Outi Rettijeff perheineen (mies Huiti Penttanen Suomessa). Kivijärvestä on Mustapään joukko karkoitettu, Latvajärvestä Jouhko Jermin joukko, Vuokinsalmesta kaksi Harlandjeffin perhekuntaa. Näiden lisäksi tulee kymmeniä sellaisia karkoituksia, joissa ainoastaan osa perheestä on karkoitettu, talojen silti jäädessä vielä jonkun perheenjäsenen huostaan. Paljon sellaisia taloja, jotka ovat jääneet asukkaita vaille, on purettu ja poltettu halkoina, koska metsästä hevosten puutteessa ei saada halkoja kylän tarpeiksi.

Neuvosto-Karjalan sotilaallisista asioista eivät kertojat sano tietävänsä juuri mitään, mutta koettavat antaa kaikki ne tiedot, mitkä siellä oloajallaan ovat saaneet muistiinsa kertymään.

Rajavartiostosta tietävät seuraavaa:

Kivijärven rajavartiosto sijaitsee omassa kasarmissa lähellä rajaa. Kasarmiin mahtunee n. 50 miestä. Vartioston vahvuus upseereineen n. 40 miestä. Vartioston miehistöä ja upseeristoa ei tunne. Aseistuksena miehillä on kiväärit ja käsikranaatit, joita viimeksimainittuja eivät käytä mukanaan vartiotehtävissä. Kiväärit tavallisia venäläisiä 3 sotilaskiväärejä, malli 91. Vartiostolla on yksi konekivääri ja yksi taikka kaksi pikakivääriä. Ratsuja on vartiostolla käytettävissä yksi. Vartiosta rajalla kulkee aina parivartio, muuta ei tiedä vartiotehtävistä. Koiria ei tiedä vartiolla olevan, mutta muilla vartioilla on, joista myöhemmin. Sukset ja kaasunaamari on jokaisella miehellä ja upseerilla. Sukset ovat Petroskoin suksitehtaan valmistetta ja kaasunaamarit kaikkialla Venäjällä käytännössä olevaa mallia. Kasarmin lähistöllä sijaitsee varastorakennus, mutta ei tiedä, mitä siinä säilytetään. Vartiostoa hoidetaan Uhtualta ja Vuokkiniemeltä käsin ja täydennykset suoritetaan myös edellisistä. Miehistön vaihto suoritetaan tavallisesti keväisin, vesireittien auettua. Ja sotilaitten kuljetus suoritetaan kyläpaikoissa yöaikana, ettei siviiliväestö pääse näkemään miesvahvuuksia, aselajaja yms.

Vuokinsalmen vartiosto sijaitsee Vuokinsalmen kylän keskellä ja on vartiosto majoitettuna kylän taloissa. Vahvuus lienee sama kuin Kivijärven vartiostossakin, sekä aseistus ym. vartiostoon kuuluva, paitsi että vartiostolla on yksi sotakoira. Koira on väriltään harmaa, suurikokoinen, susikoiratyypipiä. Vuokinsalmen vartiostoa hoidetaan Kontokista ja Luvajärveltä käsin.

Akonlahden vartiosto sijaitsee uudessa kasarmirakennuksessa Akonlahdessa, kylästä rajalle päin, Akonlahden rannalla. Vartioston vahvuus on noin 50 miestä, mutta voidaan uuteen kasarmirakennukseen sijoittaa noin 100

miestä taikka enemmänkin. Varastorakennuksia uuden kasarmien läheisyydessä on kaksi, mutta ei tiedä niistä sen enempää. Varusteet ja aseistus samanlainen kuin edellisissäkin, mutta ei tiedä onko sotakoira vartiostolla. Vartiostoa hoidetaan Kontokista ja Luvajärveltä käsin.

Teeriniemen vartiosto, sijaitsee keskellä Teeriniemen kylää aukealla paikalla omissa rakennuksissa. Rakennukset aivan hautausmaan laidassa. Vahvuus noin 25 miestä. Aseistus ja varusteet samanlaiset kuin edellisissä, mutta sitä vastoin kaksi pikakivääriä. Teeriniemen vartiostoa hoidetaan Kontokista ja Luvajärveltä käsin. Vartiostolla yksi sotakoira, mustan ruskehtava, paimenkoiratyyppiä.

Kaikilla edellämainituilla vartiostoilla yksi tai useampia ahkioita. Vartiostoista käy puhelinlinjat hoitopaikkoihinsa, mutta ei tiedä, ovatko rajalla sijaitsevat vartiostot keskenään puhelinyhteydessä. Kuhunkin vartioon menee kaksi puhelinlinjaa. Ovatko molemmat linjat erikseen käytännössä vai onko kyseessä olevat johdot kaksoisjohtoja, siitä ei tiedä.

Vakinaiset joukko-osastot.

Vakinaisia joukko-osastoja tietää olevan Uhtualla ja Luvajärvellä.

Uhtualla

majailee jalkaväkeä, jotka ovat GPU:n joukkoja samoin Luvajärvellä olevat joukot. Molemmista edellämainituista paikoista täydennetään ja hoidetaan rajalla olevia vartiostoja.

Kertoja on nähnyt syksyllä 1936 Uhtualla kahden komppaniaksi arvioimansa yksikön marssilla. Kumpikin osasto marssi erillään ja arvioi kummassakin olleen noin 150 miestä. Marssivien osastojen miehillä oli kiväärit aseistuksena. Miehistöllä oli mustat housut ja siniharmaat puserot, upseereilla saman väriset, mutta paremmasta kankaasta valmistetut. Kumpikin osasto majailee vakinaisesti Uhtualla.

Uhtualla kahdella kasarmilla ovat sotilaat majoitettuina. Komppanioilla on aamulla kello 6 herätys ja sen jälkeen puhdistustöitä ym. Kello 7 on marssi, joka kestää 15 min., minkä jälkeen aamiainen, tämän jälkeen alkaa kenttäharjoitukset kasarmien lähellä sijaitsevalla urheilukentällä ja lähimaastossa, jotka harjoitukset kestävät kello 12. Iltapäivän palvelusohjelmasta ei tiedä mitään.

Uhtualla Pistoon menevän tien varrella, noin 1,5 km. kasarmeista sijaitsee ampumarata, jonka suuruutta ei tarkemmin tiedä. Sotilaskasarmeja on kaksi yksikerroksista, joissa on sotamiehiä. Nämä sijaitsevat Uhtualta Kemiin menevän maantien laidassa pohjoispuolella tietä. Samalla puolen tietä, kasarmien välittömässä läheisyydessä on sotilaskauppa, vankila, kellari, sikala, autotalli, hevostalli ja sotilasvarastorakennukset. Vastapäätä edellämainittua sijaitsee tien eteläpuolella kolme kaksikerroksista rakennusta. Nämä ovat perättäin rivissä Kemiin menevän tien varrella. Keskimmaisessä sijaitsee esikunta y.m. virastot ja toisissa ovat upseerien ja virkailijain asunnot. Kasarmien puoleisella alueella, autotallirakennuksessa on asepaja. Asepajalla oli vuoteen 1935 saakka useita vuosia asemestarina suomalainen Patu Hiltunen. V. 1935 kesällä kuoli puhuttavan, että Hiltunen oli kuollut liian alkoholin nauttimiseen. Varastorakennus on hyvin suuri. Jos varastoon tuodaan taikka sieltä jotakin viedään, suoritetaan siirrot yön aikana ja lienee nämä yölliset siirrot aseitten ja ammusten siirtoja. Kaikki kasarmialueella sijaitsevat rakennukset ovat puusta valmistettuja, paitsi maanalainen varastokellari on kivillä holvattu. Kasarmialue, joka on noin 500 x 300 m., on osittain piikkilangalla aidattua, ollen esteen korkeus 1,5 metriä. Osiltaan on aluetta aidattu saman korkuisella lauta-aidalla.

Joukko-osastot, jotka ovat Uhtualle majoitettuina, ovat keski-Venäjältä kotoisin olevia. Keväisin vaihdetaan, samoin kuin rajallekin, miehistöä Uhtuallekin. Edellä on mainittuna, että Uhtualla majoitettuina olevat joukot ovat GPU:n joukkoja, mutta on siellä myöskin sivupukuisia GPU:n miehiä. Sotilasesikuntarakennuksessa sijaitsee GPU:n siviilivirasto. Tämän salaisen osaston päällikkö liikkuu toisinaan siviili-, toisinaan sotilaspukuisena. Tämän eikä muidenkaan upseerien nimeä ei tiedä.

Uhtualta Kemiin on rakennettu uusi maantie, joka on 8 m. leveätä. Tie on Uhtuan puoleisesta päästä n. 200-300 m. pituisin pätkin kivetettyä ollen välillä tavallista hiekalla päällystettyä tietä. Tätä välillä kivetettyä ja hiekoitettua tietä on n. 20 km. pituudelta Kemiin käsin mentäessä. Maantie on tehty siinä tarkoituksessa, että tarvittaessa siihen voidaan rakentaa rautatie.

Sitä varten on Uhtualla suuri määrä ratapölkkyjä varastoituina. Ratapölkkyjen määrää ei tiedä, mutta on niitä n. 1 km. pituisella ja 50 m. leveällä alueella pinoissa, jotka ovat n. 1,5 m. korkeita. Kemini-Uhtuan välinen tie on 182 km. pitkä ja rakennettu osittain viertotietyyliin. Tietä pohjustettu puilla ja havuilla ja niiden päällä on savea ja multaa ja päällimmäisenä on hiekoitus. Tien leveys on jo mainittuna ja pääsee siinä autot ja muut ajoneuvot helposti sivuuttamaan toisensa. Tiellä on hyvin vilkas liikenne, liikkuen siinä autoja ja muita ajoneuvoja. Kelirikon aikana ei tämä uusi tie vielä kestä, vaan esim. Kemini ja Uhtuan välinen jokapäiväinen postiautoliikenne voi olla aika ajoittain pysähdyksissä, jos on sateiset ilmat. Tie aurataan talvisin moottoriajoneuvojen kuljettamalla auralla niin leveäksi, että autot voivat vaaratta sivuuttaa toisensa. Tie-osalla olevat sillat ovat kaikki puusta rakennettuja.

Uhtualla Jyväskylästä on tekeillä uusi suora maantie. Tie kulkee Kormussalmen poikitse, noin 8 m. leveänä. Saarien ja mantereiden välit aiotaan lautan avulla yhdistää. Uusi tie tulee n. 12 km. pitkä. Jyväskylästä jatkuu tienreitti Vuokkiniemelle käsin ja tulee tämänkin olemaan n. 8 m. leveä. Tällä osalla ei tiettyä ole vielä varsinaisesti aloitettu, mutta kartoitus ja mittaukset ovat jo loppuunsaoritetut. Tämä tieosa on merkattu merkkipaaluilla.

Uhtuan ja Vuokkiniemen välillä välittää liikennettä kesäaikana moottorivene. Uhtualla kulkevat moottoriveneet Jolmosen kanavalle ja täällä saavat matkustajat vaihtaa toiseen moottoriin, joka kulkee väliä Jolmonen-Vuokkiniemi. Jolmosen kanava on alunperin rakennettu niin kapeaksi etteivät hinaaja-alukset ja suuremmat moottoriveneet mahdu siitä kulkemaan. Ainoastaan pienet moottoriveneet ja soutuveneet voivat siitä kulkea.

Uhtualla Karellesin talon vieressä, sotilaskasarmien läheisyydessä sijaitsee armeijan tarkoituksiin valmistettu radiomasto, joita on myös urheilukentän laidassa. Mastoja on kaikkiaan kolme. Karellesin talon läheisyydessä sijaitseva masto on n. 25 m. korkea, raudasta tai teräksestä valmistettu. Urheilukentän laidassa olevat kaksi mastoa ovat myös saman korkeuksia ja kulkee näiden välillä ylhäällä johtaja. Ei muista, kulkisiko näistä urheilukentän laidassa olevista mastoista johto myös Karellesin taloon. Uhtualla sijaitseva sähkölaitos antaa valo- ja voimavirtaa Uhtualle ympäristöinen, mutta ei tiedä kulkeeko sieltä valo- ja voima johto ja minnekään muualle.

Uhtualla Kerkkiä-nimisessä paikassa n. 3 km. päässä kylästä Kemiin päin on n. 12-15 m. korkea n.s. lentomerkki. Merkin jalusta on puusta valmistettu, yläpäässä 1. latvassa pyöreä valkeista ja mustista vanteista valmistettu mertaa muistuttava merkkilaitte. Tämä merkkilaitte kääntyy aina tuulen suunnan mukaan. Lentokoneet, jotka saapuvat Uhtualle, suuntaavat kulkunsa tämän merkin läheisyyteen ja tästä suunnan ottaen laskeutuvat merkin lähelle sijaitsevaan järveen. Lentokoneita näkee hyvin harvoin lentelevän. Silloin kun rajanaukaisijat olivat rajalla, kulki niitä usein Uhtuan ja Vuokkiniemen tienoilla.

Vuokkiniemellä sijaitsee rajavartiostojoukkojen esikunta kylän keskellä, harjun laidassa olevassa Vanhalan talossa. Vanhalan talo on valkeaksi maalattu, ympäristössä pihlajia, koivuja ja muutama kuusi. Saman talon ulkorakennuksissa sijaitsevat sotilasvarastot. Sotilaat ovat majoitettuna pappilaan kahteen rakennukseen, joista toisessa sijaitsee myöskin vahtitupa. Pappilan rakennukset ovat noin 300 m. päässä esikuntarakennuksesta. Esikuntaupseerit ovat majoitettuna Vanhalan läheisyydessä sijaitseviin kylän taloihin. Näistä n.s. natsalniekka, jolla on neljä neliötä kauluksessa asuu Tiekassa 1. pikkupappilassa, joka on 250 m. päässä Vanhalasta. Natsalniekan nimeä ei tiedä. Toinen upseeri, jolla on myös neljä neliötä kauluksessa, asuu Mikkojeffin talossa, joka on n. 500 m. päässä esikunnasta. Suomalainen.punaupseeri Ilonen (muualta saatujen tietojen mukaan Ilosen äiti Tampereelta.kotoisin ja isä karjalainen, Kiestingistä kotoisin), n. 35-45 vuotias, n. 170 cm. pitkä, tanakka, pyöreäkasvoinen, vaaleahiuksinen, asuu "Hukka-Miikkulan" 1. Remsun talossa. Ilosella on kaksi neliötä kauluksessa. Toimii esikunnassa adjutanttina, kuulustelijana ja tulkkina. Ilonen käy usein kylällä ja sen ympäristössä olevilla työmailla tarkastuksella ja kuulusteluja suorittamassa. Ilostä sanotaan myös GPU:n mieheksi. Vielä on Vuokkiniemellä yksi vakinaisena oleva upseeri, jonka nimeä ei tiedä. Upseerilla on kauluksessa yksi neliö ja asuu Korpin tyttöjen talossa n. 150 m. etäisyydellä esikunnasta. - Sotamiehiä on Vuokkiniemellä vakinaisesti olamassa n. 20-25. Sotilaille on aseistuksena kiväärin ja kaasunaamarit, joita kantavat melkein aina.

Ratsuhevosia on esikunnalla käytettävissä useita, mutta ei tiedä lukua tarkalleen. Vuokkiniemellä on yksi sotakoira, suurikokoinen harmaa susikoira.

Vuokkiniemen kirkonkylän halki kulkevan harjun kummassakin päässä on yksi ilmapuolustuskonekivääriasema. Ilmapuolustuskonekiväärien jalustat ovat puusta raudoittamalla tehtyjä n. 1,5 m. korkeita. Jalustana on neljä tukipuuta ja päässä n. 0,5 m. halkaisijalla ja n. 5 cm. paksu pyöreä levy, joka pyörii. Näissä ei ole vakituisesti konekiväärejä kiinnitettyinä, mutta on kuullut niitä käytetyn harjoitusten yhteydessä ilmapuolustusharjoitteluun.

Itäpäässä kylää harjulla sijaitsee n. 30 m. korkea, puusta valmistettu nelijalkainen torni. Tornissa on kolme lavaa ja korkein on suojakatoksella varustettu ja samoin suojakaiteella. Tätä tornia käyttävät yksinomaan sotilaat ja suoritetaan kesäisin tornista palovalvontaa.

Vuokkiniemen rannassa, laiturissa, on yksi sotilaitten käytössä oleva hidaskulkuinen moottorivene, johon mahtuu 10 matkustajaa. Vuokkiniemellä käy Jolmosesta käsin nopeakulkuinen moottorivene, jossa on etuosassa kannella rautainen konekiväärijalusta ja tässä kiinnitettynä konekivääri. Vene on n. 10-12 m. pitkä ja kuljettaa se etupäässä upseereita ja yleensä sotilashenkilöitä. Edellämäinitun laiturin läheisyydessä on n. 100 kpl. 8-10 m. pituisia tukkipuita, jotka ovat sotilastarkoituksiin aiottuja. Kertoja on kuullut, että tukeista valmistettaisiin tarvittaessa lauttoja, joilla kuljetetaan hevosia, tykkejä y.m. raskaampaa tavaraa. Tukit ovat läjässä laiturin vierellä.

Vuokkiniemen Kivijärven puoleisessa päässä on metsään raivattu ampumarata, joka on n. 600 x 500 m. pitkä. Radalla on ampunakaivantoja näyttömiehistöä varten. Ampumaradalle on esikuntatalosta n. 1 1/4 km.

Puhelinkeskuksia on Vuokkiniemellä kaksi, toinen siviili- ja toinen sotilaskeskus. Sivilikeskus sijaitsee Keynäs-Antin talossa ja on siinä myöskin valtion lennätin ja postitoimisto. Aivan talon päädyn kohdalle on n. 20 m. korkea puinen radiomasto ja sijaitsee lennättimen puolella radiolähetys ja vastaanottokoneisto. Postitalosta on vedetty kylän taloihin johtoja kovaäänisiä varten. Kukaan tavallinen kansalainen ei saa omistaa radiokonetta, mutta näitä valtion kovaäänisiä saa pienestä vuokrasta ja on niiden kautta kuultava ohjelma yksinomaan venäläistä. Postitalossa sijaiteva n.k. keskusradio antaa tätä ohjelmaa kovaäänisten omistajille. Siviilikäytössä olevia puhelinlinjoja menee Vuokkiniemeltä Uhtualle - Vuonniseen - Ponkalahteen - Latvajärvelle - Kivijärvelle - Akonlahteen - Kontokkiin ja Kentjärvelle.

Sotilaskeskus sijaitsee esikuntatalossa Vanhalassa. Täältä kulkee kaikkiin Vuokkiniemen alaisiin rajavartiopaikkoihin kaksinkertainen galvanoitu puhelinlinja. Vanhalan talossa sijaitsee myöskin sotilasradion lähetys- ja vastaanottolaitteet. Antennit ovat puiden varaan ripustettuja. Kartanolla sijaitevassa varastorakennuksessa on radioaseman oma voimalaitos, jossa öjymoottori käyttää dynamoa. Moottorin ääni kuuluu aina päivisin, mutta ei koskaan öisin.

Vuokkiniemellä sijaitsee oma sähkölaitos, joka on Kivijärven rannalla. Laitos antaa valoa keskikyläläisille ja armeijan laitosten tarpeisiin. Kaikkiaan n. 1,5 km x 500 m. suuruinen ala on sähköistetty. Laitos käy höyrykoneen voimalla.

Vuokkiniemeltä rajaa kohti tehdään uutta 8 m. levyistä tietä. Tie on pohjustettu ja siis puolivalmis Karkujokeen saakka. Tietyöt suoritetaan n.s. verotyönä, joka on palkatonta. Tavallinen työmies joutuu olemaan ilmaisessa tietyössä 8-10 päivää vuodessa ja naiset joitakin päiviä vähemmän. Jos on hyvissä kirjoissa oleva mies, siis stahanovilainen, ei joudu maksuttomaan tietyöhön kuin korkeintaan 3-5 päiväksi.

Metsähallituksen toimesta on viime vuoden aikana rakennettu kartoitusta varten seuraaviin paikkoihin näkötorit: Livonsaarelle n. 20 m. korkea puinen, Liukkulahteen, johon Vuokkiniemen kirkolta on n. 3 km, Syvänpyörteen vaaralle n. 12 m. korkea torni. - Sitäpaitsi on sotilastarkoituksiin rakennettu Petäjävaaraan yksi hyvin korkea torni, joka näkyy kauas ympäristöön. Tästä tornista ei tiedä enempää.

Mitään moottoriajoneuvoja paitsi traktoria ei Vuokkiniemellä ole. Traktoreita on Vuokkiniemen kolhoosilla kaksi. Uhtuan kolhoosilla 5 kpl., Kannussuolla 8 ja onkin tämä kolhoosi nimitetty traktoripaasaksi.

Traktoripaasaksi sanotaan myöskin Kiiskijärven punktia. Kiiskijärvi on syksystä 1936 kutsuntalaispunkti. Kiiskijärven mekanisoidulla paasalla oli v. 1936 joulukuulla n. 60 kutsuntalaista ennako-opissa ja lisää piti tulla myöhemmin. Paasalle määrätään saapumaan kutsuntaiässä olevat joiden keeskudesta

valitaan armeijalle kelvolliset ja palvelukseen kelpaamattomat saavat mennä takaisin kotiseudulleen. Kutsuntalaisten ennakko-opissa ovat kutsuntalaiset m.m. Kiiskijärven paasalla n. vuoden ajan, vasta täältä saavat määräyksen mennä joukko-osastoihinsa. Kutsuntalaisten ennakko-opissa olevat tekevät kolhoosille töitä ja saavat tästä pienen palkan. Heillä kuten muillakin työmiehillä on työnormit ja jos eivät näitä täytä, joutuvat sakko- ja putkarangaistuksiin. Kiiskijärven traktoripaasalla on kasarmirakennus, jossa kutsuntalaisten ennakko-opissa olevat asuvat ja sinne eivät muut paasalla olevat työmiehet saa mennä. Kasarmirakennuksessa sijaitsee sotilaspunanurkka, johon vain kutsuntalaiset saavat mennä. Punanurkassa antavat kutsuntalaisille ennakko-opetusta NKPB:n jäsenet ja joku tällainen NKPB:n jäsen toimii myöskin kutsuntalaisten päällikkönä koko määrätyn työajan. Venejärvestä kotoisin oleva Heikki Kiiskinen toimii Kiiskijärven paasalla ylimpänä johtajana kutsuntalaisille.

Koska karttaluonnokset ja muut sotilalliset tärkeät asiat oli heiltä otettu jo rajavartioston toimesta, ei niitä uudelleen enää.